

Mr Nevenka Zrnzević

Učiteljski fakultet, Prizren – Leposavić

REALIZACIJA PROGRAMSKIH SADRŽAJA U NASTAVI FIZIČKOG VASPITANJA U DRUGOM RAZREDU OSNOVNE ŠKOLE NA BAZI MINIMALNIH ZAHTEVA

1. UVOD

Efikasnost nastave fizičkog vaspitanja predmet je sve ozbiljnijih rasprava među stručnjacima, neposrednim nosiocima nastave i šire javnosti. U svim raspravama preovladava nedvosmisleno nezadovoljstvo sadašnjim stanjem u celom sistemu školskog fizičkog vaspitanja i rezultatima koji se u njemu postižu.

Negativne ocene posebno se odnose na stanje u nižim razredima osnovne škole i opšta je konstatacija da je fizičko vaspitanje na nivou nižih razreda u stalnom zaostajanju. Uzroci nedovoljne efikasnosti nastave pripisuju se različitim faktorima (nedovoljan broj časova, neadekvatan program, loši uslovi, ...) ali i nedovoljnom angažovanju razrednih učitelja kojima je poverena nastava fizičkog vaspitanja u nižim razredima.

Pri svemu tome neophodno je istaći da je kvalitet i efikasnost nastave fizičkog vaspitanja u nižim razredima bitna pretpostavka i nužan preduslov za uspešno izvođenje nastave u kasnijim uzrasnim periodima. Ne upuštajući se podrobnije u to koji od ovih faktora i u kojoj meri utiče na efikasnost nastave, pažnja u ovom radu biće usmerena na efikasnost ostvarivanja programskih sadržaja u drugom razredu osnovne škole na osnovu minimalnih obrazovnih zahteva.

2. PREDMET I CILJ ISTRAŽIVANJA

Predmet istraživanja je efikasnost ostvarivanja programskih sadržaja u nastavi fizičkog vaspitanja u drugom razredu osnovne škole, odnosno, neke kvalitativne karakteristike programskih sadržaja.

Cilj istraživanja je da se utvrdi stepen usvojenosti programskih sadržaja datih u vidu konkretnih motoričkih zadataka kod učenika drugog razreda osnovne škole i utvrde razlike između učenika i učenica.

3. UZORAK ISPITANIKA

U skladu sa postavljenim ciljem, za ovo istraživanje odabran je uzorak ispitanika koji čine učenici i učenice drugog razreda osnovnih škola "Sveti Sava", "Miodrag Čajetinac - Čajka" i "Živadin Apostolović" iz Trstenika.

Uzorkom je obuhvaćeno 153 ispitanika koji su pohađali redovnu nastavu i gde se nastava fizičkog vaspitanja odvijala pod rukovodstvom učitelja razredne nastave, tabela 1.

Tabela 1: Broj učenika po školama

I r a z r e d						
Š K O L A	I₁		I₂		I₃	
	Deč.	Dev.	Deč.	Dev.	Deč.	Dev.
Sveti Sava	9	19	-	-	-	-
Miodrag Čajetinac-Čajka	12	10	10	10	12	8
Živadin Apostolović	9	12	9	13	13	7

4. UZORAK VARIJABLI

Za procenu usvojenosti motoričkih informacija primenjene su sledeće varijable:

- bacanje loptice u horizontalni cilj sa daljine od 10 m – **SBLH**
- vođenje lopte u mestu levom i desnom rukom – **SVOL**
- niska greda: hodanje sa privlačenjima, čučanj, usprav – **SGRE**
- tri povezana koluta napred – **S3KO**

Efikasnost savladanosti programskih sadržaja procenjivana je na osnovu minimalnih obrazovnih zahteva propisanih na osnovu nastavnog Plana i programa Ministarstva prosvete Republike Srbije za osnovnu školu.

Sve varijable su ocenjivane ocenama od 1 do 5, a vodilo se računa o pravilnosti i estetskom izvođenju zadatih motoričkih zadataka.

5. METOD OBRADJE PODATAKA

U ovom radu korišćen je transverzalni model istraživanja.

Prikupljeni podaci su statistički obrađeni a biće prezentovani samo rezultati koji će pružiti bitne informacije neophodne za razumevanje interpretacije rezultata.

6. REZULTATI ISTRAŽIVANJA SA DISKUSIJOM

Prvo će biti prezentovani rezultati osnovnih statističkih parametara, zatim rezultati multivarijantne analize varijanse i diskriminativne analize.

6.1. Osnovne karakteristike varijabli za procenu savladanosti programskih sadržaja učenika i učenica

Analizom rezultata u stepenu savladanosti programskih sadržaja, odnosno minimalnih obrazovnih zahteva, koje su postigli učenici i učenice može se zapaziti

da su rezultati postignuti kod testa za procenu preciznosti, bacanje loptice u horizontalni cilj (SBLH) veoma slabi, jer 43 učenika ima samo jedan pogodak, 35 bez pogodaka, a veoma mali broj je učenika sa maksimalnim brojem pogodaka. U ostala tri testa postignuti su relativno dobri rezultati. Dakle, realizacija programskih sadržaja gde je osnovni cilj razvoj lokomotorne efikasnosti nije u dovoljnoj meri ostvaren što se verovatno i odrazilo na dobijene rezultate.

Najbolji rezultat postignut je na testu za procenu efikasnosti lokomacije i manipulativne efikasnosti, vođenja lopte u trčanju (SVOL), tabela 2, solidni u testu za procenu koordinacije, tri povezana koluta napred (S3KO), kao i savladanost zadatka na gredi (SGRE).

Tabela 2: Analiza stanja ocena učenika i učenica

Ocene	SBLH	SVOL	S3KO	SGRE
0.	35	0	0	0
1.	43	0	0	0
2.	29	0	7	3
3.	27	6	50	27
4.	11	68	58	52
5.	8	79	38	71

Kako se može videti iz tabele 3 kod testa bacanje loptice u horizontalni cilj (SBLH) procentualno je najviše zastupljena nedovoljna ocena (1) jer je najveći broj učenika 21% i učenica 25% bez pogodaka ili sa jednim pogodkom (27% učenika i 29% učenica). Procentualna zastupljenost ocene dovoljan (2) je 20% kod učenika i 17% kod učenica. Ocenom dobar (3) ocenjen je procentualno gledano isti broj učenika i učenica 17%. Međutim, vrlo dobrom ocenom (4) i odličnom ocenom (5) ocenjen je relativno mali broj ispitanika, čak ispod deset procenta, 8% učenika i 6% učenica, odnosno 6% učenika i 3% učenica. Posmatranjem procentualne zastupljenosti uočava se da su učenici postigli nešto bolje rezultate od učenica.

Rezultati testa vođenja lopte u mestu levom i desnom rukom (SVOL) pokazuju da procentualno najviše ima odličnih ocena (5) i da je najviše učenika 54% ocenjeno ovom ocenom i 49% učenica. Procentualno je najmanje zastupljena ocena dovoljan (2) i taj rezultat je zabeležen i kod učenika i učenica, ispod pet procenta. Ocenom vrlo dobar (4) ocenjen je približno isti broj učenika i učenica i taj procenat je u obe grupe, oko 45%. Slično kao u predhodnom testu učenici su nešto uspešnji, ali to je zanemarljiv procenat.

Kod testa tri povezana koluta napred (S3KO) procentualno je najzastupljenija ocena vrlo dobar (4) i to kod učenica 38%, i učenika 37%. Procentualno je najmanje zastupljena dovoljna ocena (2) kod učenica i učenika ispod 5%. Sličan, odnosno isti je procenat zastupljenosti i za ocenu dobar (3), po 32% i za učenike i za učenice. Međutim, procenat odličnih ocena (5) je nešto niži u oba subuzorka i to 26% učenica i 23% učenika.

Na osnovu procentualne zastupljenosti može se zaključiti da su učenice nešto bolje u izvođenju ovog motoričkog zadatka i da su ocenjene boljim ocenama.

Test hodanje na gredi pokazuje da je procentualno najzastupljenija odlična ocena (5) i to kod učenika sa 48% i 44% kod učenica, a najmanja zastupljenost dovoljene ocene (2) ispod dva procenta u obe grupe. Procentualna zastupljenost vrlo dobre ocene (4) veća je kod učenika 36% naspram 31% kod učenica, a ocene dobar (3) ima 13% učenika i 21% učenica.

Tabela 3: Procentualna zastupljenost pojedinih ocena (u %)

SBLH	0	1	2	3	4	5
Učenici	21	27	20	17	8	6
Učenice	25	29	17	17	6	3
SVOL				3	4	5
Učenici				2	43	54
Učenice				5	45	49
S3KO			2	3	4	5
Učenici			6	32	37	23
Učenice			2	32	38	26
SGRE			2	3	4	5
Učenici			1	13	36	48
Učenice			2	21	31	44

Posmatranjem tabele i sagledavajući sve ocene i njihovu procentualnu zastupljenost može se zapaziti da su učenici i učenice drugog razreda postigli približno iste rezultate.

6.2. Razlike između učenika i učenica u varijablama za procenu usvojenosti programskih sadržaja

Značajnost razlika između učenika i učenica drugog razreda po obeležjima prikazana je u tabeli 4. Dakle, rezultati Rojevog testa ukazuju da se ove dve grupe ispitanika statistički značajno ne razlikuju u procentualnoj zastupljenosti pojedinih ocena u sva četiri primenjena testa, jer je R_2 manji od C_r .

Tabela 4: Značajnost razlike između grupa po obeležjima ocene $C_r = 0,25$

Varijabla	R	R2	CHI
SBLH	0,09	0,09	0,09
SVOL	0,07	0,00	0,07
S3KO	0,10	0,01	0,10
SGRE	0,11	0,01	0,11

Razlike u varijablama za procenu motoričkih informacija dečaka i devojčica za sva četiri testa analizirane su pomoću multivarijantne analize varijanse (MANOVA), tabela 5, nakon normalizacije na skalirnim podacima.

Tabela 5: Značajnost razlika između učenika i učenica u prostoru ocena

	n	F	p
MANOVA	4	1,58	0,181

Bez obzira što je procentualna zastupljenost ocena kod ova dva subuzorka bila ponegde različita, s obzirom na činjenicu da je $p = 0.181$ ne može se govoriti o razlici između grupa na posmatranom prostoru, dakle ne postoji statistički značajna razlika između učenika i učenica u sistemu primenjenih varijabli. Dakle, u efikasnosti savladavanja programskih sadržaja nema statistički značajne razlike između dečaka i devojčica. Dobijeni rezultati ukazuju da su nastavnici razredne nastave na istom nivou realizovali nastavne sadržaje, drugo je pitanje da li možemo dostignutim nivoom da budemo zadovoljni.

Rezultati univarijantne analize varijanse (ANOVA) pokazali su da ne postoji statistički značajna razlika između ispitanika ni u jednoj varijabli, tabela 6.

Tabela 6: Značajnost razlika između grupa u prostoru ocena

VARIJABLA	F	p
SBLH	1,41	0,234
SVOL	0,74	0,393
S3KO	1,69	0,192
SGRE	2,07	0,147

Isto tako rezultati diskriminativne analize pokazali su da se ne može govoriti o jasno definisanoj razlici između grupa na posmatranom prostoru, tabela 7.

Tabela 7: Značajnost razlike između grupa u prostoru ocene

	n	F	p
DISKRIMINATIVNA	4	1,585	0,181

Rezultati prethodnih analiza pokazali su da su učenici homogeniji po svojim rezultatima od učenica. Rezultat od 64,86% smatra se visokom homogenošću, jer od 74 ispitanika, 48 ima karakteristike svoje grupe a 26 ispitanika osobine druge grupe. Kod učenica od 79 ispitanica samo 36 ima karakteristike svoje grupe što se smatra umerenom homogenošću 45,57%, tabela 8.

Tabela 8: Homogenost grupa u prostoru ocena

GRUPE	n/m	%
Učenici	48/74	64,86
Učenice	36/79	45,57

Distanca između grupa postoji, ali se potvrđuje da između učenika i učenica ne postoji značajna razlika u prostoru usvojenosti motoričkih informacija, tabela 9. Udaljenost između ove dve grupe u prostoru motoričkih informacija je (0.328).

Tabela 9: Distanca između grupa u prostoru ocena

GRUPE	Učenici	Učenice
Učenici	0,000	0,328
Učenice	0,328	0,000

Učenici i učenice se razlikuju u sistemu primenjenih varijabli za procenu motoričkih informacija, ali samo na numeričkom nivou, međutim, te razlike nisu statistički značajne.

7. ZAKLJUČAK

U prostoru motoričkih informacija zbirni rezultati ocena učenika i učenica, pokazali su da su učenici i učenice najslabije rezultate postigli na testu bacanja loptice u horizontalni cilj (SBLH) kojim se procenjivala preciznost. Imajući u vidu da je test složen pokazalo se da u dovoljnoj meri nisu obrađivane nastavne jedinice u kojima su usvajani motorički zadaci neophodni za poboljšanje preciznosti.

Rezultati na ostalim testovima su znatno bolji a najviše odličnih ocena učenici i učenice su dobili na testu vođenje lopte u mestu levom i desnom rukom (SVOL). Posmatranjem tabele i sagledavajući sve ocene i njihovu procentualnu zastupljenost može se zapaziti da su i učenici i učenice postigli približno iste rezultate.

S obzirom na činjenicu da je $p = 0.181$ ne može se govoriti o razlici između grupa na posmatranom prostoru, dakle ne postoji statistički značajna razlika između učenika i učenica u sistemu primenjenih varijabli. Distanca između grupa postoji, ali se potvrđuje da između učenika i učenica ne postoji značajna razlika

Učenici su po rezultatima homogeniji od učenica.

8. LITERATURA

1. **Berković, L.** (1978). *Metodika fizičkog vaspitanja*. Beograd: NIP Partizan.
2. **Findak, V.** (1977). *Tjelesni odgoj u razrednoj nastavi*. Zagreb: Školska knjiga.
3. **Findak, V.** (1989). *Metodika tjelesne i zdravstvene kulture*. Zagreb: Školska knjiga.
4. **Kragujević, G.** (1985). *Metodika nastave fizičkog vaspitanja*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
5. **Kragujević, G.** (1998). *Bukvar fizičkog vežbanja i igranja*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
6. **Kragujević, G., & Rakić, I.** (2004). *Fizičko i zdravstveno vaspitanje u prvom razredu osnovne škole: priručnik za učitelje*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
7. **Krsmanović, B.** (1985). *Efikasnost nastave fizičkog vaspitanja u zavisnosti od modela nastavnih programa*. Neobjavljena doktorska disertacija. Novi Sad: Fakultet fizičke kulture.
8. **Krsmanović, B.** (1996). *Čas fizičkog vežbanja*. Novi Sad: Fakultet fizičke kulture.

9. **Krsmanović, B., & Berković, L.** (1999). *Teorija i metodika fizičkog vaspitanja*. Novi Sad: Fakultet fizičke kulture.

10. **Milanović, LJ.** (1997). *Nastava fizičkog vaspitanja od I do IV razreda osnovne škole*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.

11. Nastavni plan i program osnovnog vaspitanja i obrazovanja na području Republike Srbije. **Prosvetni glasnik RS, br. 10/2004**, str. 66, Beograd.

THE REALIZATION OF THE PROGRAMME CONTENTS FOR PHYSICAL EDUCATION IN THE SECOND GRADE OF PRIMARY SCHOOL BASED ON MINIMAL REQUIREMENTS

This investigation of programme contents adoption was conducted on the sample of 153 tested students (74 male and 79 female students) of the second grade of primary schools in Trstenik. The four variables were applied (shooting the ball at horizontal target from the distance of 10 m; waging the ball on the spot by left and right hand; low beam: walking with appealing, squatting, uprighting, three connected spinning ahead) by which the efficiency of programme contents realization has been evaluated.

The results were statistically evaluated and tabulated.

The results of analysis have showed that male and female students are not statistically distinguished ($p = 0,181$) in applied variables for evaluation of motoric information adoption. According to the results male students are more homogenic than female students.

Key words: male students, female students, programme contents, motoric information.